

ФУНКЦІЇ ВЕНЧУРНОГО КАПІТАЛУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Визначення основних особливостей венчурного капіталу дозволяє уточнити його основні функції у інноваційній економіці. Як і будь-який капітал, венчурний капітал об'єктивно прагне до самозростання, однак, з огляду на його особливості, можна зробити висновок, що він здійснює це не через виробництво товарів, а через інноваційне виробництво, тобто за допомогою об'єднання окремих стадій дослідження і виробництва, праці різноманітної кваліфікації, а також різних факторів виробництва в інноваційній діяльності [1].

Під час переходу венчурного капіталу з однієї стадії до іншої у життєвому циклі відбувається зміна його ролі при одночасній зміні його форм: грошової, фінансової, фізичної. Зазвичай, різним формам венчурного капіталу відповідають різні функції, хоча є і так звані наскрізні функції, які венчурний капітал виконує в усіх або більшості своїх форм. Основні функції венчурного капіталу розглянуті нижче [2].

Науково-виробнича функція – це основна функція венчурного капіталу, яка спрямована на забезпечення інноваційної та ділової активності та у підсумку сприяє економічному зростанню виробничих та господарських систем. Така функція активізує інтелектуальну та кадрову підготовку інноваційного виробництва. Залучення венчурного капіталу в інноваційну сферу, у наукоємні високотехнологічні галузі виробництва, пов'язане з появою нової категорії інвесторів, які не тільки вливають кошти в інноваційні проекти, а й безпосередньо приймають участь у розробці та управлінні такими проектами.

Функція комерціалізації інноваційної діяльності це одна з основних функцій венчурного капіталу, яку можна також назвати функцією інкубації інноваційного підприємництва. Вона дозволяє вирішувати декілька важливих питань, а саме [1]: зміцнювати інтеграцію науки, виробництва та ринку; розвивати мале підприємство, раціонально поєднуючи різні ресурси для технологічного оновлення підприємств; підвищувати конкурентоспроможність виробничих підприємств; сприяти економічній стійкості підприємств; скорочувати час від розробки ідеї нового продукту до його впровадження.

Функція інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності – походить від першої функції, яку конкретизує у повній мірі. Розвиток венчурного капіталу пройшов періоди підйомів та спадів, тобто він є циклічним. Венчурний капітал не вирішує усіх завдань повного інвестиційного забезпечення інноваційної сфери, однак не слід зменшувати або взагалі не враховувати його значення у ресурсному забезпеченні сучасного технологічного оновлення виробництва, оскільки саме венчурні інвестиції стали рушійною силою для створення нових продуктів і технологій, наприклад електрографії, вакуумних ламп, кулькових ручок, пеніциліну, реактивних двигунів, кольорового фотопапери, тощо [3, 4].

Функція структурного оновлення економіки забезпечується у результаті впливу венчурного капіталу на розвиток малого інноваційного підприємництва шляхом активізації процесу зростання нових конкурентоспроможних підприємств з принципово новою технологічною базою, а також активної участі у формуванні інноваційної інфраструктури.

Становлення венчурного бізнесу відбулося одночасно з бурхливим розвитком нових галузей, а саме виробництва персональних комп'ютерів і біотехнологій, і супроводжувалося безпрецедентним зростанням кількості малих і середніх підприємств, що стали так званими інкубаторами для великої кількості новаторських ідей, що народжуються у фундаментальній або прикладній науці. Масштаби венчурної індустрії, нині існуючої в світі, оцінюються сумою близько 200 млрд. дол. США [5].

Вплив венчурного капіталу на сучасний науково-технологічний розвиток можна розглянути на прикладі розвитку нанотехнологій, де венчурний капітал займає значне місце серед джерел фінансування досліджень та розробок у порівнянні з державними коштами, а також власними коштами підприємства. Досвід залучення венчурного капіталу до нанотехнологічних проектів застосовується у багатьох країнах світу, зокрема в останні роки спостерігається тенденція зростання частки венчурного капіталу у нанотехнологіях [6, 7].

Аналіз особливостей і функцій венчурного капіталу, їх порівняння з економічним змістом капіталу взагалі дозволяють охарактеризувати економічну сутність венчурного капіталу як особливого ресурсу, що представляє єдність фінансового і людського капіталів, тому володіє синергетичним ефектом впливу на ділову активність підприємств через розвиток їх інноваційної та інвестиційної діяльності.

Венчурний капітал являє собою особливу економічну категорію, виражає узгодження суперечливих інтересів інвесторів і новаторів-підприємців з приводу визнання і оцінки інтелектуальної власності на інновації, довгострокового інвестування коштів на створення і розвиток інноваційного підприємства, гарантування інвестицій і попередження ризиків, взаємовигідного розподілу доходів від реалізації інновацій.

Все це дає підставу розглядати венчурний капітал у якості особливого фактору інноваційного економічного зростання, переведення систем різного рівня на інноваційний тип розвитку, структурного оновлення економіки.

Особлива роль венчурного капіталу в інноваційній сфері обумовлена тим, що він спрямовується переважно на фінансування малих і середніх високотехнологічних фірм, які, як показує світовий досвід, є одним з найбільш значущих джерел генерації інновацій.

З урахуванням переваг використання венчурного капіталу як джерела фінансування інноваційних підприємств [1, 4] - підтримка галузей, що найбільш динамічно розвиваються; підвищення швидкості впровадження та поширення інновацій в економіці; збільшення ступеню комерціалізації наукових розробок; розвиток соціальної сфери; зростання якості життя, створення нових конкурентоспроможних робочих місць, тощо - можна зробити висновок про те, що венчурний капітал виступає в якості критичного фактору інноваційного розвитку та структурного оновлення економіки, створює новий тип інвестиційного механізму інноваційної діяльності та підвищує ефективність функціонування економіки в цілому.

До основних ефектів від впливу венчурного капіталу на інноваційну складову економіки слід віднести: структурне оновлення економічної системи, підтримка галузей, що найбільш динамічно розвиваються; стимулювання інноваційного перетворення великих підприємств та розвиток малого і середнього бізнесу; збільшення ступеню комерціалізації наукових розробок та підвищення швидкості впровадження і поширення інновацій в економіці;

підвищення кваліфікації кадрів та розширене відтворення нових професій, створення нових робочих місць розвиток соціальної сфери, поліпшення якості життя, тощо.

Таким чином, можна зробити висновок, що саме венчурне фінансування є ключем до нових ідей та перспективних довгострокових розробок нових товарів за помірну вартість, що не тільки забезпечує удосконалення найбільш передових науково-технічних розробок з метою їх подальшої капіталізації і вигідної реалізації, але і є рушійною силою для розвитку більшості великих підприємств.

Список використаної літератури

1. Комарова, И. П. Венчурный капитал как фактор инновационного развития трансформирующейся экономики. Автореф. дис. ... канд. экон. наук: 08.00.01. — М., 2009. — 23 с.
2. Яценко, В. П. Венчурное инвестирование в инновационной экономике: мировые тенденции и российские перспективы. Дис. ... канд. экон. наук: 08.00.14. — М., 2005. — 183 с.
3. Кузьмін О.Є., Найчук-Хрущ М.Б., Гук О.В. Венчурний бізнес: управління та особливості розвитку: монографія / О.Є. Кузьмін, М.Б. Найчук-Хрущ, О.В. Гук// – Львів.: ЗУКЦ, 2011. – 194 с.
4. Никконен А.И., Родионов И.И. Венчурный капитал и прямые инвестиции в инновационной экономике Ч.1: СПб.: РАВИ, 2014.– 171 с.
5. Little book of Private Equity. Brussels, EVCA, 2010. [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.evca.eu/media/19732/Little-book-of-Private-Equity.pdf>
6. BVCA Private Equity Explained. Lancaster Place, London, BVCA, 2014. [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.bvca.co.uk/privateequityexplained.aspx>
7. BVCA Annual review 2013/14. Lancaster Place, London, BVCA, 2014. [Электронный ресурс] Режим доступа: <https://www.yumpu.com/en/document/view/19223112/annual-review-2013-14-bvca-admin/9>